

Lezing ter gelegenheid van
50^e Dag der Akoepedie
Drs Anne-Marie Pot, kunsthistoricus

Samenvatting van de lezing 'De Oorschelp, een modieus decoratiemotief in de 17de eeuw'

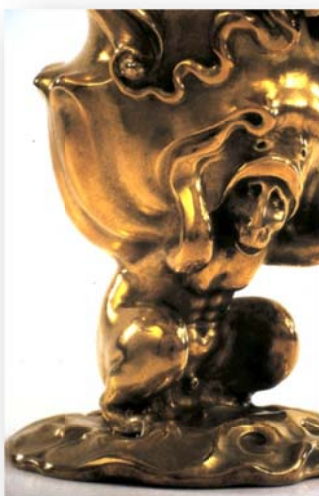
In onze Gouden Eeuw deed een opvallend versieringsmotief zijn intrede, geïnspireerd door vormen uit de anatomie. Deze stijl kreeg later de naam oorschelpstijl of kwabstijl. Kenmerkend zijn de wervel- en kraakbeenachtige structuren, grillige oorschelpvormen en op zeemonsters lijkende koppen. Deze vormen waren het tegenovergestelde van de strakke klassieke vormgeving die in die tijd gangbaar was.

Aanvankelijk leefden vooral de zilversmeden zich naar hartenlust in deze stijl uit, bij het ontwerpen van luxueuze voorwerpen voor de welgestelde burgerij en gezaghebbende bestuursorganen. Ze maakten gedurfde, uitermate plastisch vormgegeven grote zoutvaten, schalen en kannen. Meestal waren

dit geen gewone gebruiksartikelen maar pronkvoorwerpen of relatiegeschenken.

Beroemde zilversmeden zijn Paulus, Adam en Christiaan van Vianen en Johannes Lutma.

Later in de 17de eeuw volgden beeldsnijders en steenhouwers. Zij pasten de oorschelpstijl toe in weerbarstiger materiaal, hout en steen. Hierbij was vaak slechts een deel van het voorwerp in die stroperige, organische stijl uitgevoerd. Zo kon men in een klassiek vormgegeven kast een versiering in oorschelpstijl aantreffen of in een strakke gevel een speels, grillig ornament.

Behalve de overgebleven voorwerpen zelf getuigen ook talloze afbeeldingen op schilderijen en in voorbeeldboeken, van de belangstelling voor de nieuwe stijl. Oude inventarissen wijzen uit dat er destijds aanmerkelijk meer zilveren objecten zijn aangeschaft dan er nu over zijn. Bij geldgebrek of om iets moderners te bestellen werden de zilveren objecten vaak omgesmolten.

In het Rijksmuseum in Amsterdam zijn gelukkig nog tal van verrassende topstukken in de bijzondere oorschelpstijl te bewonderen. De moeite waard om eens bij stil te staan.